

Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich w okresie zmian w latach 1927-1928

Streszczenie. Artykuł przedstawia działalność Stowarzyszenia Elektrotechników (Elektryków) Polskich w latach 1927-1928. Rok 1927 r. to okres stagnacji w SEP, który doprowadził na początku 1928 r. do podjęcia działań mających poprawić sytuację. Skrótkowo przedstawiono ważniejsze zagadnienia poruszane na spotkaniach Zarządu. Szerzej przedstawiono Zjazd Delegatów Torunia w 1928 r., który przyniósł wiele zmian w stowarzyszeniu. Ponadto omówiono działalność Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego w tym okresie.

Abstract. The article presents the activities of the Association of Electrical Engineers of Poland in 1927-1928. 1927 was a period of stagnation in the SEP, which led in early 1928 to take measures to improve the situation. The more important issues discussed at the meetings of the Board of Directors are briefly presented. The 1928 Convention of Delegates in Toruń, which brought many changes to the association, is presented in more detail. In addition the article discusses the activities of the Polish Electrotechnical Committee during this period. (**Association of Polish Electrical Engineers during the period of changes in 1927-1928**).

Słowa kluczowe: historia elektrotechniki, Stowarzyszenie Elektryków Polskich, Polski Komitet Elektrotechniczny.

Keywords: history of electrotechnics, Association of Polish Electrical Engineers, Polish Electrotechnical Committee.

Wstęp

Powstawanie różnych odrębnych stowarzyszeń zrzeszających elektrotechników i nieskoordynowane wzajemnie działania w środowisku polskich elektryków spowodowały kryzys w Stowarzyszeniu Elektrotechników Polskich (dalej SEP), który objawił się spowolnieniem działalności SEP w 1927 r. Również sytuacja w Polskim Komitecie Elektrotechnicznym (PKE) uległa pogorszeniu na skutek trudności współpracy z Państwową Radą Elektryczną i Ministerstwem Robót Publicznych. W reakcji na to wszystko Koło Warszawskie SEP wyszło z inicjatywą wprowadzenia zmian w SEP. Ich kulminacją był II Zjazd Delegatów w Toruniu, gdzie uchwalono szereg ważnych uchwał, które wpłynęły dodatnio na kształtowanie się SEP w latach 1929-39.

Polski Komitet Elektrotechniczny w latach 1927-28

W 1926 r. Polski Komitet Elektrotechniczny (dalej PKE) stał się częścią Państwowej Rady Elektrycznej działającej przy Ministerstwie Robót Publicznych (dalej MRP). Reorganizacja PKE przyniosła zwiększenie funduszy. Powiększony budżet przyspieszył prace, powstawały nowe komisje, przygotowywano nowe przepisy. Zaczęto wydawać normy w porozumieniu z Polskim Komiteciem Normalizacyjnym, o symbolu P.P.N.E. (polskie przepisy i normy elektrotechniczne). Rozwinęła się również współpraca międzynarodowa. W 1927 r. w Międzynarodowej Konferencji Wielkich Sieci Elektrycznych w Paryżu wzięła udział 5 osobowa delegacja polska¹, a na zebraniu plenarnym Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej we Włoszech 6-osobowa delegacja². Na

polu prac przepisowych udało się w PKE zwiększyć ilość komisji do 18 oraz wydać drukiem trzy przepisy.

Z czasem jednak zaczęły się pojawiać problemy w dalszej współpracy PKE z Państwową Radą Elektryczną, dotyczące m.in. ograniczeń budżetowych, niejednoznacznego ustalenia kompetencji sekretarza generalnego PKE i organów PKE względem siebie oraz Wydziału Elektrycznego MRP. Ministerstwo również nie przekazywało subsydiów bezproblemowo, argumentując takie finansowanie zbyt wolnym tempem prac przepisowych. Postanowiono to poprawić i 12 marca 1927 r. opublikowano nowy statut³, którego akceptację MRP długo przeciągało. PRE nie była zwoływana, więc nie prowadziła żadnej działalności. Utrudniało to współpracę pomiędzy PKE, a Wydziałem Elektrycznym MRP. Dlatego, podczas prezydium PKE 28 stycznia 1928 r. sekretarz generalny Kazimierz Drewnowski przedstawił trzy rozwiązania tej sytuacji: zarejestrować odrębne stowarzyszenie, przyłączyć do SEP lub zostać organem Wydziału Elektrycznego MRP⁴. Na IX Zebraniu Plenarnym PKE w trakcie obrad pojawiły się głosy popierające połączenie PKE z SEP⁵. Na kolejnych zebraniach dyskutowano nad przyszłym kształtem PKE. W pierwszej połowie 1928 r. MRP nie przekazało dofinansowania do PKE motywując, że je przekaże dopiero gdy dojdzie do zmian organizacyjnych i personalnych w PKE. Wpierw nieoficjalnie K. Drewnowski otrzymał propozycję zatrudnienia go jako sekretarza generalnego przez MRP. On jednak nie zgodził się na tę propozycję, bo nie chciał większego uzależnienia PKE od MRP. Przewidywał, że utrudniło by to połączenie PKE z SEP. Wobec takiej sytuacji MRP już oficjalnie zażądało, aby nastąpiła zmiana na stanowisku sekretarza generalnego PKE, bo inaczej nie zostaną przekazane kolejne fundusze. Prezydium PKE w takiej sytuacji złożyło rezygnację i oddało sprawę do rozstrzygnięcia na kolejnym Zebraniu Plenarnym. Dnia 11 czerwca MRP wystosowało pismo do PKE o cofnięciu im finansowania, wypowiedzeniu lokalu i odwołaniu swojego przedstawiciela z biura komitetu⁶.

¹ T. Czapliski przedstawił tam referat o potrzebie rozróżniania w przepisach międzynarodowych dwóch typów olejów izolacyjnych. K. Drewnowski został tam ponownie wybrany na wiceprezesa prezydium konferencji. K.D., Konferencja wielkich sieci elektrycznych o wysokim napięciu, *Przegląd Elektrotechniczny* (dalej PE), 1927, nr 15, s. 301-302; M. Kuźmicki, IV Międzynarodowa konferencja wielkich sieci elektrycznych o wysokim napięciu, PE, 1927, nr 20, s. 383-386.

² K. Drewnowski, Kongres Międzynarodowej Komisji Elektrotechnicznej we Włoszech we wrześniu 1927 r., PE, 1927, nr 21, s. 413-418. Delegaci polscy obradowali w większości komitetów technicznych, z których obrad przedstawili sprawozdania w kolejnych numerach PE. Ponadto PKE zostało powołane do trzech komisji.

³ Z PKE. Zasady organizacji i regulamin PKE, PE, 1927, z. 11, s. 230-232.

⁴ K. Drewnowski, Polski Komitet Elektrotechniczny jako organ prac przepisowych i współpracy międzynarodowej elektryków polskich 1924-1932, PE, 1939, nr 12, s. 634.

⁵ IX Zebranie Plenarne PKE, PE, 1928, z. 6, s. 140-141.

⁶ X. Zebranie Plenarne PKE, PE, 1928, z. 14, s. 331.

Pismo przyszło do PKE trzy dni przed zebraniem i spowodowało dyskusję na Zebraniu Plenarnym 16 czerwca o dalszej działalności PKE. Powzięto uchwałę o reorganizacji PKE i przygotowaniu projektu połączenia się z SEP⁷. Rezygnacji Zarządu nie przyjęto natomiast dokooptowano do prezydium Gabriela Sokolnickiego i Tadeusza Czaplckiego. W 1928 r. liczba komisji w PKE wynosiła 22 oraz wydano 20 przepisów P.P.N.E. Wydano 19 zeszytów „Wiadomości P.K.E.” zawierających sprawozdania z działalności organów komitetu, projekty przepisów i norm. Po ostatnim Zebraniu Plenarnym Stanisław Wysocki zrezygnował z funkcji przewodniczącego Sekcji Przepisowej, zastąpił go G. Sokolnicki. Mimo trudności PKE funkcjonowało, utrzymując się z własnych funduszy i korzystając z lokalu ofiarowanego przez Zakład Miernictwa Elektrycznego Politechniki Warszawskiej. Skład Prezydium był następujący: prezes Leon Staniewicz, wiceprezes Zygmunt Okoniewski, sekretarz generalny K. Drewnowski, przewodniczący Sekcji Przepisowej G. Sokolnicki, członkowie prezydium Stanisław Bieliński i T. Czaplcki oraz 23 delegatów. W sprawie połączenia PKE z SEP powstała Komisja Porozumiewawcza, której członkami z PKE byli: L. Staniewicz, K. Drewnowski, S. Wysocki i Z. Okoniewski, zaś z SEP: Felicjan Karśnicki, Mieczysław Pożaryski i Roman Podoski. SEP w tym czasie przechodziło zmiany organizacyjne, włączyli się w nie członkowie PKE. Chcieli oni zapewnić ciągłość i rozwój prac przepisowych, jednocześnie pozostawiając dotychczasową formę organizacji i metodyki pracy. W nowym statucie SEP przewidywano utworzenie Centralnej Komisji Normalizacyjnej dla przepisów polskich oraz Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego do współpracy międzynarodowej. Władzę nad nimi miał sprawować Zarząd SEP. Wywołało to obawy w PKE czy przez to prace PKE nie zostaną ograniczone. Proponowano by zachować znak PKE dla przepisów i norm, bo były już znane w środowisku elektrotechnicznym polskim. Ponadto PKE w tamtym czasie miało większą renomę niż SEP. Nie chciano też by SEP wchłonęło PKE. W wyniku dyskusji i narad opracowano plan, który miałby jednak obowiązywać tylko przez pewien okres, by aktualnie nie obciążać tymi problemami nowego Zarządu SEP. Włączanie PKE do SEP miało się zamknąć do 1930 r., jednak przeciągło się do 1932

SEP w 1927 roku

O 1927 roku w historii SEP, pierwszy sekretarz SEP, Witold Moroński napisał: *Można by stwierdzić niemal z pewnością, że ok. roku 1927 Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich wykazywało niewielką żywotność, że postępujące ograniczenie działalności Stowarzyszenia spowodowało kryzys w Stowarzyszeniu i że w okresie tym zostało osiągnięte niemal dno kryzysu*⁸.

Spowodowane to było m.in. rozdrobnieniem środowiska elektryków polskich we wcześniejszych latach. Problem atomizacji życia stowarzyszeniowej elektryków polskich i ograniczonej działalności SEP poruszono podczas Zebrania Delegatów w 1927 r.

W dniu 5 czerwca 1927 r. w Warszawie odbyło się Doroczne Zebranie Rady Delegatów SEP⁹. Zarząd wówczas składał się z prezesa M. Pożaryskiego, Tomasza Arlitewicza (skarbnik), Włodzimierza Horki, R. Podoskiego (wiceprezes), Zygmunta Bersona, Zygmunta Rau i

Wacława Günthera (sekretarz). W myśl statutu ustąpili ze stanowisk Z. Rau i W. Günther, jednak w dalszej części zebrania zostali oni ponownie wybrani. Następnie przedstawiono sprawozdanie z działalności władz SEP. Potem zabrał głos Edward Potemski i stwierdził, że trudne warunki pracy Zarządu wynikły z braku inicjatywy i zainteresowania pracami SEP ze strony jego członków. Skutkiem tego była m.in. niska liczb uczestników tego Zjazdu (tylko 14 osób). Poruszono sprawę członków zbiorowych, jednak postanowiono ją przekazać do dalszej dyskusji w kołach. W sprawie budżetu S. Bieliński poruszył sprawę znacznej składki wpłacanej przez SEP do Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych. Większość wydatków Zrzeszenia szła na wydawnictwo *Wiadomości Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych*. Wysłała więc propozycja z Zarządu SEP, by te wydawnictwo zlikwidować, na co Zarząd Związku się nie zgodził. Po dłuższej dyskusji i kilku wnioskach postanowiono ostatecznie odejść ze Związku, jeśli nie będzie zmian w prowadzeniu wydawnictwa Związku. Następnie wybrano członków Komisji Rewizyjnej oraz delegatów do Państwowej Rady Elektrycznej, Rady Naukowo-Technicznej przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie. Delegaci zaś przedstawili sprawozdania z działalności: PKE, Polskiego Komitetu Normalizacyjnego, Państwowej Rady Elektrycznej (dalej PRE), Państwowej Rady Kolejowej¹⁰, Rady Naukowo – Technicznej przy Stowarzyszeniu Techników, Rady Opiekuńczej Państwowej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Warszawie. Sprawę dozoru elektrycznego przedstawił T. Czaplcki. Stwierdzono, że członkowie SEP ze swojej strony zrobili co mogli¹¹ jednak nie było odzewu ze strony Wydziału Elektrycznego MRP. Po dłuższej dyskusji polecono Zarządowi powołać specjalną komisję mającą opracować materiał i przygotować wnioski dotyczące tego zagadnienia. Jej członkami zostali: T. Czaplcki, Jan Tymowski, Julian Kraushar. Sprawę koncesjonowania przemysłu instalatorskiego referował Z. Berson. Po dyskusji i przedstawieniu wniosków Koła Łódzkiego SEP odnośnie tego zagadnienia polecono Zarządowi powołać komisję w sprawie koncesjonowania przemysłu instalatorskiego. Jej członkami zostali Aleksander Lejzerowicz, Bronisław Tyszka, Jerzy Hirszowski. Następnie sprawę kwalifikowania monterów-elektrotechników referował Z. Rau. Po dyskusji postanowiono polecić Zarządowi powołać komisję w sprawie kwalifikowania monterów-elektrotechników. Jej członkami zostali M. Pożaryski, Z. Rau, Kazimierz Straszewicz. Wnioski z jej pracy miały być uzgodnione z wymogami mającej się ukazać Ustawy Przemysłowej. Sprawę zjazdu członków SEP referował W. Günther. Miał on się odbyć w 1926 r. jednak na skutek różnych wydarzeń nie odbył się. Postanowiono więc zwołać Radę Delegatów w rozszerzonym składzie we wrześniu 1927 r. w celu załatwienia spraw dozoru nad urządzeniami, koncesjonowania przemysłu instalatorskiego oraz kwalifikowania monterów-elektrotechników. Wiosną 1928 r. zaś miał odbyć się Zjazd wszystkich członków SEP wraz z zaproszonymi gośćmi. W wolnych wnioskach pojawiły się również pomysły mające ożywić działalność SEP. Jak stwierdził W. Günther w Polsce środowisko elektrotechników było bardzo rozdrobnione, zaś w innych krajach środowiska te są zjednoczone. Dlatego scalenie

⁷ Tamże, s. 333.

⁸ W. Moroński, 1927-1929, *PE*, 1939, nr 12, s. 616.

⁹ Skrót opracowano na podstawie: Protokół dorocznego Zebrania Rady Delegatów SEP, odbytego w Warszawie dnia 5 czerwca 1927 r., *PE*, 1927, z. 22, s. 444-451.

¹⁰ Po sprawozdaniu Państwowej Rady Kolejowej postanowiono, aby przez delegatów, za pomocą prasy starano się działać przeciw negatywnemu stanowisku Ministerstwa Komunikacji odnośnie elektryfikacji kolei.

¹¹ Dyskusja na temat sprawy dozoru była szczegółowo przedstawiona w poprzednim artykule z cyklu historia SEP.

byłoby pożądane. W dyskusji padły propozycje zatrudnienia stałego i płatnego sekretarza, zorganizowania odczytów. Sprawa członków zbiorowych wywołała różnice zdań i postanowiono przekazać ją do Zarządu do opracowania.

W dwa dni po zjeździe wyszło *Rozporządzenie Prezydenta z dnia 7 czerwca 1927 o prawie przemysłowym*¹². W artykule 8 podano jaki rodzaj przemysłu można prowadzić dopiero po uzyskaniu koncesji. Wymieniono tam m.in. przedsiębiorstwa instalacji elektrycznych. Ustawa rozwiązała część problemów poruszanych na forum SEP.

W 1927 r. do Zarządu SEP przesłano z Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego materiały dotyczące programu nauczania teoretycznego w szkołach rzemieślniczo-przemysłowych w celu zapoznania się z nimi i przygotowania ewentualnych uwag. Materiał został opublikowany w majowym numerze *Przeglądu Elektrotechnicznego* (dalej *PE*)¹³. We wrześniu odbył się we Lwowie II Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych pod hasłem „Pracy Gospodarczej” i z okazji 50-lecia tamtejszego Towarzystwa Politechnicznego, poruszono wówczas m.in. zagadnienia związane z przemysłem elektrotechnicznym¹⁴.

Podczas obrad Zarządu SEP 13 października¹⁵ omawiano zdarzenia w Kole Poznańskim SEP¹⁶, oraz poruszono sprawę przymusowej prenumeraty PE, czego niektóre koła nie chciały aprobować. Ponadto postanowiono delegować na zjazd Międzynarodowego Komitetu Doradczego telefonii dalekosiężnej R. Podoskiego.

Na posiedzeniu Zarządu 5 listopada¹⁷ kontynuowano sprawę Koła Poznańskiego SEP. W związku z wydrukowaniem protokołów Koła Poznańskiego SEP bez porozumienia z Zarządem SEP skierowano pismo do Redakcji *PE* z prośbą, aby w przyszłości drukować jedynie sprawozdania, z kół które dostarczy Zarząd SEP. W nawiazaniu do uchwały ostatniego Zjazdu poproszono R. Podoskiego o przygotowanie projektu Memoriału do Ministerstwa Komunikacji w sprawie elektryfikacji kolei. Wobec kolejnej uchwały dotyczącej zwołania we wrześniu bieżącego roku Nadzwyczajnej Rady Delegatów w rozszerzonym składzie stwierdzono, że nie da się tego wykonać, gdyż Komisje: kwalifikowania monterów, dozoru elektrycznego i koncesjonowania przemysłu

instalatorskiego nie przygotowały materiału. R. Podoski zdał sprawozdanie ze swojego udziału w zjeździe Międzynarodowego Komitetu Doradczego Telefonii Dalekosiężnej. Uchwalono zwrócić się do kół Poznańskiego i Krakowskiego odnośnie niestosowania się do uchwały Rady Delegatów¹⁸ i zaleganiu opłacania składek. Ponadto postanowiono utrzymać przymusową prenumeratę *PE* do chwili powzięcia odpowiedniej uchwały przez następny Zjazd Delegatów. Na VI Zjazd Delegatów Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych w dniu 27-28 listopada postanowiono dodatkowo upoważnić W. Horko do występowania na Zjeździe w imieniu SEP wraz ze stałymi delegatami Ksawerym Gnoińskim i R. Podoskim.

Podczas Zebrania Zarządu w grudniu¹⁹ przyjęto sprawozdanie z dokszałcających kursów elektrotechnicznych prowadzonych przez Koło Łódzkie SEP i postanowiono je wydrukować²⁰. R. Podoski w odniesieniu do wcześniejszego zebrania Zarządu przygotował i przedstawił projekt memoriału do Ministra Komunikacji w sprawie elektryfikacji kolei. Po poprawkach został on przesłany do Ministra Komunikacji, a jego odpis do: Prezydenta RP, Ministra Robót Publicznych, Ministra Przemysłu i Handlu, Ministra Spraw Wojskowych i Wiceprezesa Rady Ministrów. Ponadto został on opublikowany w *PE*²¹. Odnośnie sprawy kwalifikowania monterów-elektrotechników Z. Rau przekazał sprawozdanie z prac komisji oraz żądanie przekazania projektu rozporządzenia dotyczącego egzaminu dla instalatorów. Postanowiono wystosować memoriał w tej sprawie do ministerstw, a komisja miała opracować ostateczną wersję memoriału. Na wniosek sekretarza zdecydowano wystosować pismo do redakcji *PE*, by powstała osobna rubryka dla komunikatów SEP pt. Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich²².

W 1927 r. w Centralnej Komisji Słownictwa Elektrotechnicznego (dalej CKSE)²³ opracowywano słownictwo maszyn elektrycznych i słownictwo instalacyjne. Odbyto 21 posiedzeń. Projekt słownictwa maszyn elektrycznych opublikowano w *PE*²⁴. Słownictwo instalacyjne było jeszcze opracowywane. Ponadto komisja zajmowała się sprawami doraźnymi m.in. przejrzaniem słownika radiowego (Karola Stadtmüllera) i zagadnieniem skrótów w napisach na aparatach, rozpatrywanej na prośbę fabryki K. Szpotańskiego²⁵.

¹² Omówienie znaczenia tej ustawy: S. Kwiecień, *Polskie prawo przemysłowe 1927-1939, Zeszyty Prawnicze UKSW* 11.2 (2011), s. 207-234.

¹³ Szkolnictwo. Ustrój szkół Rzemieślniczo-Przemysłowych w Polsce, *PE*, 1927, z. 10, s. 202-203.

¹⁴ II-gi Zjazd Polskich Techników Zrzeszonych, *Wiadomości Związku Polskich Zrzeszeń Technicznych*, 1927, nr, 10, s. B-72. Obradowała tam sekcja 2a przemysł metalowy i elektrotechniczny. Zgłoszono cztery uchwały dotyczące przemysłu elektrotechnicznego, dotyczące: ochrony celnej dla ułatwienia elektryfikacji, pierwszeństwa w zamówieniach dla przemysłu krajowego, zmian przepisów o 5% wadium przy składaniu ofert przez firmy krajowe oraz wydania poszczególnych cenników i zwiększenia propagandy handlowej przez przedsiębiorstwa, Tamże, s. A-498-499.

¹⁵ Protokół posiedzenia Zarządu Głównego SEP z dnia 13 października 1927 r., *PE*, 1928, nr 1, s. 19.

¹⁶ W Kole Poznańskim SEP doszło do dwóch spraw, które były nie zgodne ze statutem SEP i nie konsultowano ich z Zarządem SEP. Pierwszą sprawą było wykreślenie czterech członków Koła. Drugą zaś przygotowanie przez członków Koła memoriału do władz miasta Poznania odnośnie pominięcia Koła Poznańskiego SEP w sprawie budowy nowej elektrowni w Poznaniu. *Poznańskie Koło SEP*, 1927, nr 20, s. 400. Zarząd SEP nie zgodził się na skreślenie członków Koła oraz anulował uchwałę skierowaną przez Koło Poznańskie do władz Poznania.

¹⁷ Protokół posiedzenia Zarządu Głównego SEP z dnia 5 listopada 1927 r., *PE*, 1928, nr 1, s. 19-20.

¹⁸ Chodzi o uchwałę odnośnie wplacania składki według swoich list obowiązujących w pierwszym miesiącu każdego kwartału z góry.

¹⁹ Zarząd Stowarzyszenia, *PE*, 1928, nr 3, s. 68. W sprawozdaniu podana jest data 3 grudnia 1926 r. jest to najprawdopodobniej pomyłka, gdyż sądząc na podstawie kolejnego sprawozdania był to 31 grudnia 1927 r.

²⁰ Koło Łódzkie. Sprawozdanie z dokszałcających wieczorowych Kursów elektrotechnicznych dla praktykantów za rok szkolny 1926/27, *PE*, 1928, nr 2, s. 46.

²¹ Memoriał w sprawie elektryfikacji kolei, *PE*, 1928, nr 3, s. 69. W memoriale krótko scharakteryzowano znaczenie elektryfikacji kolei.

²² Taka rubryka powstała.

²³ Skład CKSE był następujący: przewodniczący J. Rzewnicki, wiceprzewodniczący T. Arlitewicz, członkowie: Z. Berson, T. Czapliski, K. Drewnowski, J. Skowroński i T. Żerański, członek doradca: St. Zuchamantowicz. Poza nimi były następujący członkowie korespondenci G. Sokolnicki (Lwów), A. Hoffmann (Toruń), B. Gimbutt (Dąbrowa Górnicza). Sekretarzem komisji był Józef Giaro. *Centralna Komisja Słownictwa Elektrotechnicznego*, *PE*, 1928, nr 8, s. 183.

²⁴ M.P., Słownictwo maszyn elektrycznych (przejrzane przez CKSE), *PE*, 1927, z. 1, s. 5-6; z. 2, s. 22-23; Projekt słownictwa transformatorów (przejrzany przez CKSE), *PE*, 1927, z. 6, s. 123-124; P.M., Projekt słownictwa oporników, (przejrzany przez CKSE), *PE*, 1927, z. 8, s. 168-169.

²⁵ Centralna Komisja Słownictwa Elektrotechnicznego..., s. 184.

SEP w 1928 roku

Podczas zebrania Zarządu 7 stycznia²⁶ B. Tyszka jako przewodniczący komisji w sprawie koncesjonowania przemysłu instalatorskiego stwierdził, że w związku z ogłoszonym rozporządzeniem wykonawczym przez Ministra Przemysłu i Handlu²⁷ ta sprawa jest już nieaktualna. R. Podoski jako delegat SEP do Rady Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrotechnicznych poruszył temat tam omawiany – sprawę Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu. Powstała dyskusja czy SEP ma w niej uczestniczyć, dlatego postanowiono wyłonić komisję w składzie: M. Pożaryski, R. Podoski i W. Günther mającą tą sprawę rozstrzygnąć. Również w związku z wprowadzonym rozporządzeniem wykonawczym do dekretu o prawie przemysłowym uchwalono prowadzić dalsze prace. Odnośnie sprawy kwalifikowania monterów uchwalono, że Zarząd przygotowuje odpowiedni memoriał w imieniu SEP, a dopiero później przedstawi go Radzie Delegatów, która nie mogła być dotychczas zwołana. Po dyskusji nad projektem memoriału tej komisji, polecono jej uzupełnić memoriał o uwagi powstałe w dyskusji oraz informacje z rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu i Ministra WRiOP²⁸. Po tych poprawkach i jego akceptacji przez Radę Delegatów memoriał miał być przekazany Ministrowi Przemysłu i Handlu.

W 1927 r. działalność w SEP straciła na dynamiczności, rozpoczęto więc prowadzić działania mające ożywić SEP. Z inicjatywą wystąpiło Koło Warszawskie SEP, w celu stworzenia atmosfery do reorganizacji SEP, podjęło dyskusję w Zarządzie Koła i w Zarządzie SEP. Sprawą zajęto się na Walnym Zebraniu Koła Warszawskiego w dniu 31 stycznia 1928 r. Członek Koła W. Moroński przedstawił referat programowy, omawiający ówczesną trudną sytuację oraz przedstawił propozycję jej naprawy²⁹. Na skutek dyskusji postanowiono zwrócić się do Zarządu o zmianę statutu i przedstawiono pomysły, jak rozszerzyć działalność Stowarzyszenia. Proponowano powołać trzy komisje: statutową, elektryfikacyjno-energetyczną i przepisową oraz utworzyć Sekretariat Generalny jako organ zapewniający ciągłość pracy w SEP. By poprawić sytuację finansową, wysunięto projekt wprowadzenia kategorii członków zbiorowych³⁰. Pozostałe Koła poparły założenia Koła Warszawskiego³¹. Projekt nowego statutu przygotowała Komisja Statutowa, jej członkami byli: R. Podoski (przewodniczący), T. Czaplicki, F. Karśnicki, W. Moroński, K. Drewnowski.

²⁶ Protokół posiedzenia Zarządu Głównego z dnia 7 stycznia 1928 r., *PE*, 1928, nr 4, s. 92.

²⁷ Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 grudnia 1927 r. wydane w porozumieniu z Ministrami: Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, Spraw Wewnętrznych, Robót Publicznych, Spraw Wojskowych oraz Komunikacji w sprawie umiejętności zawodowej do prowadzenia przemysłu koncesjonowanego.

²⁸ Rozporządzenie Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 14 grudnia 1927 r. w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w sprawie ustalenia, w jakiej mierze świadectwa ukończenia szkół technicznych uważać należy za dowód uzdolnienia zawodowego do samodzielnego prowadzenia rzemiosła. Weszło w życie 31 grudnia.

²⁹ Protokół Walnego Zgromadzenia Koła Warszawskiego SEP w dniu 31 stycznia 1928 r., *PE*, 1928, z. 4, s. 92. W. Moroński, Jaką drogą powinno iść Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich, *PE*, 1928, z. 4, s. 73-74.

³⁰ Tamże.

³¹ Przykładowo część postulatów poparł z Koła Łódzkiego SEP: J. Tymowski, W sprawie referatu inż. Morońskiego, *PE*, 1928, z. 7, s. 165-166.

Podczas Zebrania Zarządu 4 lutego³² M. Pożaryski zreferował zagadnienie kwalifikowania monterów i wiążące się z tym prowadzone rozmowy z referentem z Ministerstwa Przemysłu i Handlu. Polecono mu kontynuować pertraktacje by Rozporządzenie Prezydenta o prawie przemysłowym było uzupełnione w art. 142 o dodanie do rzemiosł dodatkowo „rzemiosła elektrycznego”. Ponadto postanowiono wydelegować M. Pożaryskiego na konferencję w sprawie akcji wydawniczej zainicjowanej przez Stowarzyszenie Inżynierów Mechaników. F. Karśnicki przedstawił wnioski Koła Warszawskiego odnośnie rozszerzenia działalności SEP. Wówczas powołano trzy komisje: Komisję Statutową z R. Podoskim (przewodniczący) i członkami Z. Bersonem, T. Czaplickim, F. Karśnickim i W. Morońskim, Komisję Przepisów i Norm z członkami F. Karśnickim i Jabłońskim z możliwością dalszego dokooptowania nowych osób oraz nawiązania porozumienia z PKE w sprawie wzajemnej współpracy, Komisję Elektryfikacyjno-Energetyczną, którą zorganizować miał K. Straszewski.

Na Zebraniu Zarządu 3 marca³³ kontynuowano sprawę Koła Poznańskiego oczekując wizyty przedstawiciela Koła na następnym zebraniu. F. Karśnicki przedstawił informację o pracach Komisji Statutowej i Przepisowej. W następstwie otrzymania listu od PKE w sprawie utworzenia Komisji Porozumiewawczej postanowiono wydelegować do tej Komisji z SEP: F. Karśnickiego, R. Podoskiego i M. Pożaryskiego oraz zgłosić do PKE prośbę o oddelegowanie do Komisji swojego kolejnego przedstawiciela. W sprawie zmian statutowych zdecydowano projektowane zmiany po opracowaniu rozesłać do kół w celu przedyskutowania. Następnie po ich uzgodnieniu dopiero wnieść zmiany na Radzie Delegatów.

W 1928 r. Koło Elektryków Studentów Politechniki Warszawskiej zwróciło się do Zarządu SEP z prośbą o pomoc w staraniach o uzyskanie praktyk studenckich. Zarząd gorąco poparł prośbę studentów i wystosował apel do wszystkich osób by wsparli studentów poprzez zgłaszanie miejsc do odbywania praktyk³⁴.

Na posiedzeniu Zarządu z 31 marca³⁵ postanowiono przyjąć do wiadomości informację o delegowaniu do Komisji Porozumiewawczej z PKE: K. Drewnowskiego, L. Staniewiczza, S. Wysockiego i Z. Okoniewskiego. Uchwalono powołać na wniosek PKE Polski Komitet Konferencji Wielkich Sieci Elektrycznych o Wysokim Napięciu i w związku z tym powołano odpowiednią komisję. Przedstawiciel Koła Poznańskiego, prezes Rakowski zreferował stanowisko swojego Koła odnośnie wcześniejszych nieporozumień. Zarząd przedstawił swoje stanowisko i doszło do uchwalenia wniosków kończących tę sprawę³⁶. R. Podoski przedstawił w imieniu Komisji Statutowej sprawozdanie i wysunięto wnioski by: nowa organizacja SEP miała przewidywać istnienie kół miejscowych (prowincjonalnych i warszawskiego). Ponadto mogło posiadać członków zbiorowych, przejąć agendy PKE i utworzyć sekcję prądów słabych i szybkozmiennych. R. Podoski przedstawił również wniosek, by na następnym posiedzeniu Zarządu omówić sprawę uczestnictwa SEP w Wystawie Krajowej w Poznaniu w 1929 r. Na koniec postanowiono zwołać Zjazd Rady Delegatów w dniu 1 czerwca 1928 r. w Toruniu w czasie, gdy odbywał się tam również Zjazd Związku Elektrowni Polskich.

³² Zarząd Główny, *PE*, 1928, nr 6, s. 139-140.

³³ Zarząd Główny, *PE*, 1928, nr 8, s. 183.

³⁴ Zarząd Główny, *PE*, 1928, nr 10, s. 237.

³⁵ Wyciąg z protokołu posiedzenia Zarządu Głównego SEP w dniu 31 marca 1928 r., *PE*, 1928, nr 10, s. 237-238.

³⁶ Sprawę nieporozumienia w Kole podano w przypisie 16.

Na posiedzeniu Zarządu z 14 kwietnia³⁷ Z. Berson zreferował sprawę regulaminu organizowanego Koła Bydgoskiego SEP. T. Czaplicki przedstawił wyniki prac Komisji Statutowej i poproszono Komisję o przygotowanie ostatecznego projektu statutu w ciągu tygodnia i rozesłanie go do członków Zarządu i późniejsze zreferowanie. Sprawę Komitetu Wielkich Sieci Elektrycznych odłożono na później. Ustalono program posiedzenia Rady Delegatów w Toruniu. W sprawie przygotowań do Powszechnej Wystawy Krajowej w Poznaniu zdecydowano utworzyć komisję, mającą zająć się sprawami: szkolnictwa, stowarzyszeń, pracy i wydawnictw. Zdecydowano wystąpić do Ministerstwa Komunikacji o przyznanie specjalnego miejsca dla przedstawiciela SEP w Radzie Kolejowej.

Zjazd Delegatów w Toruniu w 1928 r.

Zjazd Rady Delegatów SEP w Toruniu był przełomowym wydarzeniem w historii stowarzyszenia. Informacja o Zjeździe wydrukowana przed Zjazdem w PE pokazuje to dobitnie:

[...] Zjazd ten, od dawna zapowiadany, ma powziąć uchwały, które pchną na nowe tory działalność Stowarzyszenia, a przez modernizację i dostosowanie jego ustroju do potrzeb życia pozwolą Stowarzyszeniu łatwiej spełnić zadania, do jakich jest ono powołane.

*Stowarzyszenie Elektrotechników ze wszystkich zrzeszeń elektrotechnicznych polskich jest najstarsze i najliczniejsze. Powaga organizacji, jej spójność i cenne siły fachowe, jakie Stowarzyszenie wśród członków swych posiada, nie były może dotychczas tak wyzyskane, jakby to było pożądane. Zjazd Toruński niewątpliwie stanowić będzie punkt zwrotny w dalszej działalności Stowarzyszenia, a Statut udoskonalony zapoczątkuje nową erę w jego rozwoju. [...]*³⁸

Zjazd Delegatów odbył się w Toruniu 1 czerwca 1928 r.³⁹ W Zjeździe uczestniczyły 22 osoby. W tym przedstawiciele Zarządu, delegaci z kół: Krakowskiego, Poznańskiego, Sosnowieckiego, Toruńskiego i Warszawskiego oraz delegat Zarządu do PRE i PKE F. Karśnicki⁴⁰. Zjazd otworzył M. Pożaryski. Na przewodniczącego Zjazdu wybrano F. Karśnickiego, a sekretarza W. Günthera. Program Zjazdu obejmował 14 punktów, w tym punkt dotyczący zmiany statutu. Na początku przedstawiono sprawozdanie z działalności Stowarzyszenia i Zarządu. SEP wówczas składał się z 8 kół, a liczba członków wynosiła 371. Zarząd zbierał się 11 razy, a sekretariat załatwił 190 spraw. Dalej przedstawiono sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i sprawy finansowe. W. Günther podał informację o powstaniu Koła Bydgoskiego SEP, według Statutu SEP przedstawił wniosek by Koło zostało przyjęte w szereg SEP przez Radę Delegatów, wniosek został przyjęty. Wyznaczono nowego delegata do Państwowej Rady Kolejowej oraz delegaci przedstawili sprawozdania ze swoich prac w: PRE, PKE, Państwowej Radzie Kolejowej, Radzie Naukowo-Technicznej przy Stowarzyszeniu Techników Polskich w Warszawie, Radzie Opiekuńczej Państwowej Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki w Warszawie. W kolejnym punkcie dotyczącym udziału SEP w Powszechnej Wystawie Krajowej w 1929 r. w Poznaniu, Zarząd postanowił powołać specjalną komisję. Sprawa Zjazdu Zrzeszonych Elektrotechników, poruszona na poprzednim Zjeździe stała

się nieaktualna z powodu proponowanych w nowym statucie cyklicznych Walnych Zgromadzeń Stowarzyszenia. Następnie przystąpiono do omówienia sprawy reorganizacji SEP i nowego statutu. Dyskusję rozpoczął T. Czaplicki, zarysowując genezę zagadnienia. W trakcie dyskusji pojawiły się dwa stanowiska: pierwsze zmierzające do odroczenia definitywnej dyskusji nad statutem do czasu przedyskutowania proponowanych w nim zmian w kołach i przesłania ich uwag oraz druga do natychmiastowego rozpatrzenia statutu i omówienia poszczególnych paragrafów. Ostatecznie powzięto uchwałę, by Rada Delegatów uznała reorganizację SEP za konieczną. Wówczas przystąpiono do szczegółowego omawiania poszczególnych paragrafów. W trakcie dyskusji zarządzonego przerwę w celu wybrania nowego Zarządu, gdyż poprzedni zrezygnował, dlatego aby został wybrany nowy Zarząd. Wybrano „Komisję Matkę” mającą przygotować kandydatury do Zarządu. Po zakończeniu dyskusji K. Straszewski postawił wniosek by kolejny Zarząd przygotował ostateczny tekst statutu na podstawie obecnych uchwał oraz uwag nadesłanych z kół. Następnie Zarząd ma go zaakceptować i przekazać do władz. Po zakończeniu omawiania Statutu przedstawiono kandydatury do nowego Zarządu i odbyło się tajne głosowanie. Na prezesa wybrano K. Straszewskiego. W przemówieniu stwierdził, że przyszły Zarząd uważa za przejściowy, mający doprowadzić do końca reorganizację SEP i zakończyć swoją działalność wraz z następnym Walnym Zgromadzeniem. Wybrano też resztę członków Zarządu⁴¹.

Tak w 1930 r. wyraził się T. Czaplicki w swoim tekście *Na Przełomie*:

Toruński Zjazd Rady Delegatów Stowarzyszenia d. 1 czerwca 1928 r. był momentem zwrotnym w historii naszego zrzeszenia. Na zjeździe tym przyjęto nowy statut, który miał umożliwić skierowanie działalności Stowarzyszenia na nowe tory.

*Oceniając wyniki swych wysiłków z ubiegłych dwóch lat, poświęconych prawie wyłącznie pracy reorganizacyjnej, możemy dziś powiedzieć z całym przekonaniem, że w Toruniu dokonaliśmy dużego i dobrego dzieła, że reforma była trafna, pożyteczna i pilna*⁴².

Na posiedzeniu Zarządu 15 czerwca 1928 r.⁴³ nowy zarząd ukonstytuował się następująco:⁴⁴ prezes K. Straszewski oraz wiceprezesi: K. Drewnowski, Kazimierz Jackowski, skarbnik T. Arlitewicz, sekretarz Jerzy Skowroński, członkowie T. Czaplicki, S. Trompeteur, F. Karśnicki, Aleksander Olendzki, Tadeusz Żeranski oraz z urzędu prezesi kół: Krakowskiego, Lwowskiego, Łódzkiego, Poznańskiego i Warszawskiego. Ponadto w związku z trudną sytuacją w PKE i mającym się odbyć zebraniem plenarnym 16 czerwca postanowiono, by delegaci SEP do PKE zaproponowali powołanie w PKE nowego prowizorycznego prezydium do czasu zakończenia reorganizacji SEP i połączenia PKE z SEP. Poproszono by członkowie Komisji Statutowej kontynuowali pracę oraz proszono by zwrócić się do wszystkich kół z wezwaniem o nadsyłanie uwag do projektu statutu SEP do 1 października.

³⁷ Protokół posiedzenia Zarządu Głównego SEP w dniu 14 kwietnia 1928 r., *PE*, 1928, nr 10, s. 237.

³⁸ Cyt. za: Zjazd Rady Delegatów SEP, *PE*, 1928, z. 11, s. 241.

³⁹ Rada Delegatów SEP, *PE*, 1928, z. 12, s. 283; z. 15, s. 351-356.

⁴⁰ Protokół Zebrania Rady Delegatów SEP odbytego w Toruniu dnia 1 czerwca 1928 roku, *PE*, 1928, z. 15, s. 351.

⁴¹ Wybrano według kolejności liczby głosów: T. Arlitewicza, K. Jackowskiego, T. Żeranskiego, S. Trompeteura, W. Rosentala i K. Drewnowskiego. Na wniosek „Komisji Matki” by powiększyć Zarząd Główny, po dodatkowym głosowaniu wybrano jeszcze czterech: T. Czaplickiego, J. Skowrońskiego, A. Olendzkiego i F. Karśnickiego. Wybrano również członków Komisji Rewizyjnej: A. Kühna, E. Namysła, M. Porębskiego, M. Pożaryskiego i T. Sułowskiego.

⁴² Cyt. za: T. Czaplicki, *Na przełomie*, *PE*, 1930, z. 12, s. 290.

⁴³ Zarząd Stowarzyszenia, *PE*, 1928, nr 16, s. 382.

⁴⁴ Co ciekawe w składzie ukonstytuowanego Zarządu nie podano wybranego na zjeździe w Toruniu Witolda Rosentala.

Posiedzenia we wrześniu i październiku⁴⁵ skupione były na wprowadzaniu zmian do statutu zgodnie z otrzymanymi uwagami. Dużo nowych uwag przesłały poszczególne koła. Po ich rozpatrzeniu i akceptacji części Zarząd przedstawił ostateczną wersję statutu do zatwierdzenia. Sprawę połączenia z PKE dyskutowano, pojawiła się jednak rozbieżność pomiędzy zarządem SEP, a prezydium PKE odnośnie przyszłego wydawania i zatwierdzania przepisów. Powołano przy SEP również tymczasowy Polski Komitet Międzynarodowej Konferencji Wielkich Sieci Elektrycznych⁴⁶. Przygotowano wstępny statut i zaproszono instytucje na zebranie organizacyjne. Przewodniczącym komitetu został K. Drewnowski, a członkami: T. Czapliski, K. Straszewski, S. Trompeter. Ponadto powołano Polski Komitet do spraw telefonii dalekosiężnej do współpracy z międzynarodową organizacją Comité consultatif international des communications téléphoniques à grande distance (CCIF) zajmującą się tym zagadnieniem, jego organizacją zajęli się R. Podoski i A. Olendzki. Zarząd postanowił również by SEP przystąpiło do Towarzystwa „Studjum Technologiczne”⁴⁷ i wydelegowano prezesa K. Straszewskiego na zebranie organizacyjne. Następne pierwsze Walne Zgromadzenie według nowego statutu postanowiono zwołać w Poznaniu. Nowy statut został zatwierdzony przez polskie władze w styczniu 1929 r.⁴⁸

W 1928 r. w CKSE odbyła 23 posiedzenia⁴⁹. Ukończono prace nad słownictwem maszyn elektrycznych i kontynuowano prace nad słownictwem instalacyjnym. Ponadto CKSE konsultowała z przedstawicielem komisji słowniczkiej Stowarzyszenia Teletechników płk Ignacym Niepołomskim słownictwo teletechniczne, ustaliła z prof. Aleksandrem Wasiutyńskim sposób wydania prac mających być częścią opracowywanego słownika technicznego Akademii Nauk Technicznych, konsultowała ze specjalistami terminy związane z tramwajami, dyskutowano nad słownikiem prof. S. Wysockiego⁵⁰ i przejrzano słownictwo cennika materiałów elektrotechnicznych Polskiego Związku Przedsiębiorstw Elektrycznych⁵¹.

Zmiany wprowadzone w nowym statucie SEP

Nowy statut wprowadził wiele zmian, które zapoczątkowały dalszy rozwój stowarzyszenia. Dotychczasową nazwę Stowarzyszenie Elektrotechników Polskich zmieniono na Stowarzyszenie Elektryków Polskich, pod którą funkcjonuje do dzisiaj. Koła przekształcono w mającą większą autonomię Oddziały. Walne Zgromadzenia Delegatów Kół, w których brało udział jedynie kilka osób, postanowiono zmienić na coroczne Walne Zgromadzenia Członków, w którym mogli uczestniczyć wszyscy członkowie. Nazwę władzy wykonawczej zmieniono z Zarząd SEP na Zarząd Główny SEP. Zmieniono sposób wybierania Zarządu Głównego, miano go wybierać w drodze referendum przez pocztę.

⁴⁵ Zarząd Stowarzyszenia, *PE*, 1928, nr 24, s. 570-571.

⁴⁶ Zebranie organizacyjne odbyło się dopiero w 1930 r.

⁴⁷ W 1928 r. powołano społeczne stowarzyszenie złożone z przedstawicieli nauki, przemysłu i władz rządowych, które miało pomagać przy budowie nowych obiektów uczelnianych oraz zakładać i utrzymywać instytuty i pracownie badawcze, prowadzić kursy naukowe itp. Szkolnictwo. Studjum Technologiczne, *PE*, 1929, nr. 2 s. 39.

⁴⁸ Zarząd SEP, *PE*, 1929, z. 1, s. 20; Statut SEP, *PE*, 1929, z. 2, s. 39-45.

⁴⁹ J. Rz., Sprawozdanie z działalności CKSE w 1928 r., *PE*, 1929, z. 6, s. 140-141. Ze składu CKSE ustąpili J. Giaro i J. Skowroński, a nowym sekretarzem został Kazimierz Kolbiński. Reszta pozostała bez zmian.

⁵⁰ Słownik elektrotechniczny polsko-czesko-rosyjsko-francusko-angielsko-niemiecki, ułożył S. Odrowąż- Wysocki, Warszawa 1929.

⁵¹ J. Rz., Sprawozdanie z działalności CKSE w 1928 r., s. 141

Prezes miał być wybierany co roku, ale ustępujący prezes miał po zakończeniu kadencji pełnić funkcję zastępcy prezesa w nowym zarządzie przez kolejny rok. Członkowie Zarządu Głównego wybierani byli na trzy lata, przy czym co rok miała ustępować jedna trzecia członków Zarządu. Przewidziano w statucie powołanie nowych komitetów: Centralnej Komisji Normalizacyjnej dla opracowania przepisów polskich oraz Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego do współpracy międzynarodowej. Ustanowiono kategorię członków zbiorowych, dzięki której do SEP przyciągnięto do współpracy organizacje społeczne i przemysłowe oraz poprawiono podstawy finansowe. Wprowadzono stanowisko Sekretarza Generalnego, który miał być głównym motorem zajmującym się wszystkimi sprawami w SEP oraz łącznikiem pomiędzy Zarządem, a Oddziałami, Komisjami i Sekcjami. Pierwszym Sekretarzem został W. Moroński.

Podsumowanie

W PKE w 1927 r. i do połowy 1928 r. powstawały nowe komisje i drukowano kolejne przepisy. Jednak wstrzymanie finansowania przez Ministerstwo skłoniło do poszukiwania nowych rozwiązań, dzięki czemu w 1928 r. rozpoczął się proces włączania PKE w struktury SEP. W 1927 r. w SEP zauważalnie zarysował się kryzys w działalności. W związku z tą sytuacją Koło Warszawskie SEP rozpoczęło działania mające poprawić sytuację. Ich kulminacją był przełomowy Zjazd Delegatów Toruniu w czerwcu 1928 r., na którym przedyskutowano projekt nowego statutu. Dzięki nowemu statutowi doszło do reorganizacji stowarzyszenia, co doprowadziło do bujnego rozkwitu SEP w latach 1929-1939. W 1929 r. nastąpiło połączenie SEP ze Stowarzyszeniem Radiotechników Polskich (jednocześnie powstała w SEP Sekcja Radiotechniczna) oraz włączenie PKE, trwające ostatecznie do 1932 r., w struktury SEP.

Autorzy: dr Przemysław Sadłowski, Pracownia Historyczna SEP, E-mail: przemyslawsadlowski@gmail.com; dr Piotr Rataj, PH SEP, E-mail: piotr.rataj33@wp.pl, em. prof. Politechniki Opolskiej Jerzy Hickiewicz, kierownik PH SEP, E-mail: j.hickiewicz@zw.po.edu.pl;

LITERATURA

- [1] Drewnowski K., Polski Komitet Elektrotechniczny jako organ prac przepisowych i współpracy międzynarodowej elektryków polskich 1924-1932, *PE*, 1939, z. 12, s. 629-637.
- [2] Kwiecień S., Polskie prawo przemysłowe 1927-1939, *Zeszyty Prawnicze UKSW* 11.2 (2011), s. 207-234.
- [3] Moroński W., 1927-29, *PE*, 1939, z. 12, s. 616-617.
- [4] Pożaryski M., Historia Stowarzyszenia Elektryków Polskich 1919-1927, *PE*, 1939, z. 12, s. 614-616.
- [5] *Przegląd Elektrotechniczny* z lat 1927-1929.
- [6] Skarzyński T., Kubiatoński J., Ważniejsze wydarzenia w okresie 1882-1919-1945, [w:] Stowarzyszenie Elektryków Polskich: Zeszyt Historyczny nr 1: 75 lat SEP 1919-1994, red. T. Skarzyński, Warszawa 1994